

10.12.2021

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopalvelu.fi**ASIA Lausunto asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian ja toimeenpanosuunnitelman 2022–2026 luonnoksesta
VN/5787/2021, STM114:00/2021**

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Lääkäripalveluyritykset ry:n (LPY) lausuntoa asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian ja toimeenpanosuunnitelman 2022–2026 luonnoksesta.

Asiakas- ja potilasturvallisuuden ja laadun edistäminen on osa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuuta. Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia ohjaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa yhtenäiseen turvallisuuskulttuuriin ja edistää sen toteutumista. Uudella asiakas- ja potilasturvallisuusstrategialla ja toimeenpanosuunnitelmalla pyritään edistämään osallisuuden, turvallisuutta vahvistavien toimien ja turvallisuuskulttuurin johtamisen toteutumista Suomessa. Aikaisemmasta poiketen strategiaan sisällytetään myös toimeenpanosuunnitelma.

Strategian visiona on, että Suomi on asiakas- ja potilasturvallisuuden mallimaa vuonna 2026. Visio on pilkottu neljäksi strategiseksi kärjeksi. Jokaisen kärjen alla on kolme tavoitetta, joiden toteutuminen konkreettisesti edistää asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutumista.

LPY kiittää lausuntopyynnöstä. Alla on kooste vastauksistamme Lausuntopalvelussa.

Yleiset huomionne asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian ja toimeenpanosuunnitelman 2022–2026 luonnoksesta.

Kansallisen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian uudistamistarve on ilmeinen. Strategiakauden aikana toteutuu Suomen historian suurin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää koskeva hallinnollinen ja toiminnallinen uudistus (sote-uudistus).

Sote-uudistus tuo mukanaan sekä uhkia että mahdollisuuksia asiakas- ja potilasturvallisuustyön toteuttamiselle. Uhkana on se, kuinka käytettävissä olevat resurssit riittävät sote-uudistuksen valmistelu- ja siirtymävaiheen aikana asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvien asioiden huomioon ottamiseen ja kehittämiseen. Mahdollisuuksiin sisältyy se, että hyvinvointialueet pystyvät todennäköisesti resursoimaan turvallisuustyön kehittämiseen ja ohjaamiseen paremmin kuin nykyiset kunnat ja kuntayhtymät. Myös toimintakulttuurien ja toimintamallien yhtenäistäminen on helpompaa, kun järjestämisvastuullisia tahoja on merkittävästi vähemmän.

Lausunnolla oleva asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia 2022–2026 on laaja kokonaisuus. Sen tavoitteena on ohjata suomalaista sosiaali- ja terveydenhuoltoa yhtenäiseen turvallisuuskulttuuriin ja edistää tämän kulttuurin toteutumista. Strategian visio Suomi on asiakas- ja potilasturvallisuuden mallimaa vuonna 2026 on kunnianhimoinen, mutta kannatettava. Strategiassa otetaan monipuolisesti huomioon asiakas- ja potilasturvallisuuteen vaikuttavat tekijät asiakkai-

10.12.2021

den osallisuudesta henkilöstön työhyvinvointiin. Strategian läpileikkaavana tavoitteena on tutkimustiedon hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä sekä toimijoiden välinen yhteistyö ja verkostoituminen. Myös vertailtavuus, julkisuus ja läpinäkyvyys sekä ”virheistä” oppiminen ovat strategiassa hyvin esillä.

On erittäin hyvä, että strategian yhteyteen on liitetty toimeenpanosuunnitelma vuosille 2022–2026. Se mahdollistaa asetettujen tavoitteiden siirtämisen jokapäiväiseen toimintaan heti strategiakauden alusta. Toimeenpanon tavoitteena on edistää osallisuuden, turvallisuutta vahvistavien toimien ja turvallisuuskulttuurin juurruttamista osaksi jokapäiväistä toimintaa.

LPY muistuttaa, että oikea-aikainen hoidon ja hoivan piiriin pääsy on tärkeä osa palveluiden laatua ja sitä kautta myös asiakas- ja potilasturvallisuuden kokonaisuutta. Suomessa on kovin vähän tutkittu tai edes arvioitu, kuinka hoitojen viivästyminen on vaikuttanut potilaiden terveydentilaan, vähentänyt terveitä elinvuosia tai aiheuttanut ennenaikaisia kuolemia. Hoitojen viivästyminen on omiaan heikentämään asiakas- ja potilasturvallisuutta. LPY:n mielestä tämä näkökulma pitäisi sisällyttää lausunnolla olevaan strategiaan.

Strategiaan on valittu neljä strategista kärkeä ja niiden alla on esitetty kolme tavoitetta. Jokaisen tavoitteen osalta on toimeenpanosuunnitelma siitä, miten tavoite toteutetaan. Seuraavissa kysymyksissä pyydetään erikseen huomioitane koskien kutakin strategista kärkeä, sen tavoitteita ja toimenpiteitä.

Huomionne strategiseen kärkeen 1, yhdessä asiakkaiden ja potilaiden kanssa, sekä liitteenä olevaan yksityiskohtaisen toimeenpanosuunnitelman kärkeä 1 koskeviin osuuksiin.

Tämä strateginen kärki edistää vision toteutumista korostamalla asiakkaiden, potilaiden ja heidän läheistensä merkitystä turvallisuuden kehittämisessä. Asiakkaiden ja potilaiden mukaan ottaminen kansallisen tason suunnittelu- ja kehittämistoimintaan sekä hyvinvointialueiden ja toimintayksiköiden palveluiden rakentamiseen ja turvallisuustyöhön on kannatettava toimenpide.

LPY esittää, että myös palveluita tuottavien yritysten sekä järjestöjen edustajia otetaan mukaan potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämistyöhön sekä kansallisella että alueellisella tasolla.

Huomionne strategiseen kärkeen 2, hyvinvoivat ja osaavat ammattilaiset, sekä liitteenä olevaan yksityiskohtaisen toimeenpanosuunnitelman kärkeä 2 koskeviin osuuksiin.

Sote-henkilöstön työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden kehittäminen on tärkeä osa asiakas- ja potilasturvallisuustyötä. Strategiassa asetetut tavoitteet ovat kannatettavia. Perusteltuja ovat myös toimeenpanosuunnitelmassa esitetyt konkreettiset keinot, kuten esihenkilöiden koulutus sekä suunnitelmallinen työhyvinvoinnin kehittämistoiminta ja seuranta.

Turvallisuusosaamisen varmistaminen ja sen lisääminen läpi työuran on hyvä strateginen tavoite. Huomion kiinnittäminen ja resursointi työturvallisuuteen, -terveyteen ja -hyvinvointiin edistävät tämän tavoitteen saavuttamista.

10.12.2021

Huomionne strategiseen kärkeen 3, turvallisuus ensin kaikissa organisaatioissa, sekä liitteenä olevaan yksityiskohtaisen toimeenpanosuunnitelman kärkeä 3 koskeviin osuuksiin.

Turvallisuuskulttuurin kehittämisen nostaminen yhdeksi strategian kärjeksi on perusteltua. Tälle kehittämistyölle täytyy asettaa selkeät tavoitteet ja niiden toteutumista on arvioitava säännöllisesti.

Kehittämistyön onnistumisen arvioimiseksi ja toimijoiden vertailun mahdollistamiseksi on sovitettava yhtenäisistä kansallisista mittareista ja niitä varten kerättävästä tiedosta. Tulokset on julkistettava säännöllisesti ja niistä on tehtävä analyysit toiminnan kehittämisen tueksi.

Huomionne strategiseen kärkeen 4, parannamme olemassa olevaa, sekä liitteenä olevaan yksityiskohtaisen toimeenpanosuunnitelman kärkeä 4 koskeviin osuuksiin.

Avoin ja julkinen raportointi poikkeamista sekä toimenpiteistä niiden korjaamiseksi on välttämätöntä toiminnan vertaiskehittämiseksi ja kansallisen tilannekuvan ylläpitämiseksi.

Huomionne strategian vahvistamme ja luomme edellytykset turvallisuustyölle -osuuteen liittyen sekä liitteenä olevaan toimeenpanosuunnitelman aihetta koskevaan osuuteen.

Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) raportin mukaan monet turvallisuustavoitteet jäivät toteutumatta edellisellä strategiakaudella. Lausunnolla olevassa strategiassa esitetään useita korjaavia toimenpiteitä VTV:n raportissa esitettyihin ongelmiin. Esimerkiksi lainsäädäntöä tulisi yhdenmukaistaa potilas- ja asiakasturvallisuuden sekä omavalvonnan osalta. LPY ja sen asiantuntijat osallistuvat mielellään aiheeseen liittyvän lainsäädännön valmistelutyöhön.

LPY kannattaa strategiaan kirjattua toimenpidettä aluehallintovirastojen lupa- ja valvontaosastojen ja Valviran toiminnan keskittämiseksi yhteen valtakunnalliseen organisaatioon vuoden 2023 alusta lukien. Tässä yhteydessä uusittavan valvontalainsäädännön periaatteena täytyy olla yksityisen ja julkisen sektorin palveluntuottajien yhdenvertainen valvonta.

Sote-uudistuksen myötä perustettavat hyvinvointialueet ovat tärkeässä roolissa asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian toteuttamisessa. Niiden ns. leveämmät hartiat mahdollistavat nykyistä paremman resursoinnin asiakas- ja potilasturvallisuustyöhön.

Turvallisuus on yhteinen tavoite ja se ylittää julkisen ja yksityisen palvelutuotannon rajat kuten strategialuonnokseen on kirjattu. LPY esittää, että hyvinvointialueet ottavat myös yksityisen sektorin toimijoiden edustajat mukaan alueensa turvallisuusstrategian ja sen toimeenpanon toteuttamiseen sekä turvallisuuskulttuurin kehittämiseen heti strategiakauden alusta lähtien eli vuodesta 2022 alkaen.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja